

BIBLIOTECA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

INFORMARE ȘI DOCUMENTARE
vol. III

EDITURA BIBLIOTECII NAȚIONALE A ROMÂNIEI

BUCUREȘTI
2010

ISSN:2065-1058

Colectivul redacțional: Adriana Elena Borună – responsabil de ediție
Tabita Chiriță
Emil Tudor

Tehnoredactare & DTP: Florin Nistor, Anca Moraru
Lectură finală: Anca Moraru
Copertă: Constantin Popovici

În 2007 a apărut cu titlul "INFORMARE ȘI DOCUMENTARE. LUCRĂRI
ALE SESIUNILOR PROFESIONALE. 2007"

Responsabilitatea pentru conținutul articolelor aparține autorilor.

Copyright © 2011 Editura Bibliotecii Naționale a României

Toate drepturile sunt rezervate Editurii Bibliotecii Naționale a României.
Nicio parte din această lucrare nu poate fi reprodusă sub nicio formă, prin
niciun mijloc mecanic sau electronic sau stocată într-o bază de date, fără
acordul prealabil, în scris, al editurii.

Editura Bibliotecii Naționale a României
Str. Ion Ghica nr. 4 sector 3
București, 030046
Tel.: 021.315.70.63
Fax: 021.312.33.81
E-mail: biblioteca@bibnat.ro
Web: <http://www.bibnat.ro>

SUMAR

Cuvânt de întâmpinare	5
<i>Prof. univ. dr. Mircea Regneală</i>	
Conceptul de informație, concept fundamental al societății contemporane.....	6
<i>Drd. Tatiana-Adriana Oprescu</i>	
Internetul și globalizarea	13
<i>Drd. Maria Carmen Nadia Voievozeanu (Petre)</i>	
Biblioteca deschisă. Definiția conceptului. Exemple. Tendințe.....	25
<i>Drd. Luminița Gruia</i>	
Consortiile de bibliotecă – modalitate eficientă de cooperare.....	37
<i>Drd. Nicoleta Roxana Dinu</i>	
Accesibilitate și design universal în colecțiile de bibliotecă.....	48
<i>Drd. Adriana Elena Borună</i>	
Marketing vs. Relații publice în bibliotecă.....	61
<i>Drd. Florentina Dobrogeanu-Ipsilante</i>	
Liderul ca resursă viabilă în biblioteci	67
<i>Nicoleta Rahme</i>	
Managementul colecțiilor	77
<i>Drd. Doru Stan</i>	
Considerații generale cu privire la entități, relații și atribute – concepte de bază ale modelului FRBR	87
<i>Drd. Gabriela Costea</i>	
Spargerea tiparelor: implementarea tehnologiei RFID în biblioteci	95
<i>Drd. Simona Gheorghe</i>	
Importanța documentelor multimedia în cadrul bibliotecilor contemporane din perspectiva utilizatorilor de informații.....	102
<i>Drd. Ștefania Roxana Plăiașu</i>	
Colecțiile digitale franceze accesibile prin Gallica.bnf.fr.....	114
<i>Nicoleta Corpaci</i>	
Strategii de marketing pentru promovarea și vizibilitatea producției științifice a universității prin depozite digitale.....	121
<i>Dr. Angela Repanovici</i>	
Depozitul legal: vademecum	129
<i>Dina Paladi</i>	
Managementul strategic în arhivele românești	139
<i>Prof. drd. Nicoleta Orlandea</i>	
Femeia și modernizarea societății românești în secolul al XIX-lea: literatura, saloanele, lectura	152
<i>Drd. Ioana Mitea</i>	
Abstracte	162

INTERNETUL ȘI GLOBALIZAREA

Introducere

În evoluția sa de la Homo erectus la omul de Neanderthal și apoi la Homo sapiens, omul a străbătut un drum foarte lung, fiind într-o continuă căutare de servicii și facilități care să-i ușureze traiul. În acest sens, anii '90 au reprezentat un punct de cotitură prin invenția computerelor. Acum 15 ani termenul de Internet era necunoscut pentru majoritatea oamenilor, azi devenind însă unul dintre cele mai puternice instrumente din lume. Internetul, după cum spuneam, reprezintă mai mult decât e-mail și World Wide Web (sau pe scurt e-mail, chat rooms, Website-uri ale celebrităților și motoare de căutare). Azi Internetul a adus lumea „într-o cutie”: noutăți din toată lumea, informații privind cumpărăturile, bilete la teatru sau spectacole, toate la un click distanță.

Dezvoltarea Internetului a depins de tehnologie, dar și de factorii tehnologici care s-au îmbinat cu factorii sociali. Odată implementat în societatea contemporană, Internetul a produs noi consecințe, semnificativ în acest sens fiind procesul de globalizare (Drăgănescu 2001: 3)

Web-ul este una dintre cele mai răspândite și mai transformative tehnologii pe care le-a produs vreodată umanitatea, într-un interval foarte scurt de timp pătrunzând într-o mare varietate de activități sociale, de la e-comerț la educație electronică, de la e-guvernare la amuzament, de la jurnalism la infrastructuri cibernetice. Suntem încă în necunoștință de cauză în ceea ce privește evoluția pe care Internetul o va avea în viitorul apropiat (și riscurile pe care acesta le implică prin expunerea majoră pe care o are deja), aplicațiile principale din prezent ale Internetului, precum blogging-ul, file-sharing-ul sau rețelele de socializare, fiind total necunoscute acum câțiva ani. Apariția și extraordinara ascensiune a acestora i-a surprins total pe cercetătorii și analiștii fenomenului. (O'Hara/Hall 2008: 1)

Scurt istoric al Internetului

Internetul a apărut la mijlocul anilor '60 sub forma unei rețele între mai multe computere ale unor instituții americane care lucrau pentru ARPA (Advanced Research Projects Agency Net), un departament de cercetare din cadrul Pentagonului. ARPAnet a fost pus în funcțiune ca reacție la succesul sovietic al lansării satelitului Sputnik în spațiu în 1957. Unul dintre obiectivele ARPAnet era crearea unei rețele capabile să reziste unui atac (nuclear), distrugerea unei părți a rețelei neafectând funcționalitatea restului sau integritatea informației din cadrul acesteia, idee care stă și la baza proiectării Internetului. În cadrul acestei rețele, datele sunt transmise în „pachete”, folosind tehnici de comunicație standard. Atâta timp cât „pachetele” sunt corect adresate, ele pot fi

transmise de la oricare computer conectat la Internet către oricare alt computer conectat la Internet, pe orice rută. Dacă o parte a rețelei este afectată, fluxul de date pur și simplu ocolește defecțiunea apărută. Cercetătorul Lawrence Roberts a susținut o soluție de interconectare prin comutare de pachete (packet switching) în modelul numit „client-server”, în care doar un minimum de informații era cerut de la computerele client aflate în rețea.

TCP/IP – pentru a transmite informația, aceasta este mărunțită în porțiuni mici, denumite pachete. Ca și în cazul poștei clasice, fiecare pachet conține informații referitoare la destinatar, astfel încât el să poată fi corect dirijat în rețea, la destinație întreaga informație fiind reasamblată. Deși această metodă a întâmpinat rezistență din partea specialiștilor, în 1969 începe să funcționeze rețeaua „ARPANET” între patru noduri: Universitatea California din Los Angeles, Universitatea California din Santa Ana, Universitatea din Utah și Institutul de Cercetare Stanford. Toate aceste noduri au fost codificate printr-un protocol care reglementa transmiterea de date. În forma sa finală, acesta s-a numit TCP/IP (Transmission Control Protocol / Internet Protocol), fiind creat de Vint Cerf și Robert Kahn în 1970 și reprezentând și acum principiul de bază al Internetului. Protocolul face posibil ca modele diferite de calculatoare, de exemplu compatibile IBM sau Mac's, folosind sisteme diferite de operare, cum ar fi Linux, Windows, MacOS etc., să se „înțeleagă” unele cu altele.

La sfârșitul anilor '60 și începutul anilor '70, când Internetul număra în jur de 50 de computere, s-au dezvoltat primele servicii folosite și azi pentru transferul informației: *File Transfer Protocol* pentru trimiterea și regăsirea fișierelor, *Telnet* pentru accesarea și folosirea bazelor de date, a bibliotecilor și a cataloagelor din toată lumea, *E-Mail* pentru trimiterea mesajelor personale.

Internetul era în mod categoric în ascensiune, cu noile grupuri de utilizatori care se alăturau, în următoarea decadă Internetul ajungând la o rețea de 200 de computere. Aplicațiile militare ale acestuia erau organizate într-o rețea separată, Milnet. În același timp, au apărut alte rețele, mai ales în sectorul academic. Importantă printre acestea era (și este) USENET sau Users' Network, care a fost lansată în 1979, când câteva computere UNIX au fost conectate împreună (Parker 2004).

USENET – în sute de grupuri de discuții despre orice subiect posibil, oamenii făceau schimb de noutăți și imagini, în ciuda distanțelor și a granițelor care îi despărțeau. Alte rețele s-au dezvoltat de-a lungul USENET-ului, toate formând baza unui spațiu de comunicație radical democratic. De exemplu, înaintea unei noi discuții pe care grupul o începea, comunității Netului i se cerea un vot de accept. Grupurile de discuții joacă încă un rol important pe Internet.

USENET (nume format din combinarea termenilor „user – utilizator” și „network – rețea”) este un grup de discuții foarte răspândit pe Internet și care poate fi folosit pentru discuții sau descărcări de filme, muzică, fotografii sau software. Spre deosebire de e-mail, care este privat, Usenet este un serviciu public.

Grupul a fost conceput la Duke University în 1979, pe baza ideii unui grup de studenți. USENET a fost comunitatea inițială de Internet și locul în care Tim Berners-Lee a anunțat lansarea World Wide Web, Linus Torvalds pe cea a Linuxului și Marc Andreessen, crearea browserului Mosaic și a tag-urilor pentru imagini.

La zece ani după ce USENET își începuse dezvoltarea, Internetul ajunsese deja la 80.000 de computere, fiind un factor de luat în considerare în politică și curând, expresia “Information SuperHighway” (autostrada informației) a devenit uzuală. În această metaforă, Internetul era văzut ca o importantă infrastructură pentru transportul unor bunuri vitale – informațiile.

World Wide Web – în anii ‘80 și la începutul anilor ‘90, când Internetul era folosit doar de un număr mic de cercetători, acesta arăta mult diferit față de prezent, principalele aplicații fiind atunci poșta electronică și grupurile de discuții (Newsgroups) plus diverse rutine de căutare și mecanisme de transfer al fișierelor. Aceasta era o lume UNIX, în care toate comunicațiile existau doar ca text sau numere și trebuia ca liniile de comandă să fie memorate și tipărite.

Pe scurt: din cauza metalimbajului foarte dificil, folosirea Internetului în acea perioadă era restrânsă la un mic grup de oameni din universități și institute de cercetare. Marea schimbare a început în 1989, când Tim Berners-Lee de la CERN (Centrul European pentru Fizică Nucleară) din Geneva a pus bazele dezvoltării primului prototip al World Wide Web (WWW sau 3W) al cărui scop inițial era totuși destul de limitat.

În data de 12 decembrie 1991, la Stanford Linear Accelerator Center (SLAC) a fost instalat un server Web și primele pagini Web, care făceau legătura cu biblioteca centrului, deși primul server Web fusese realizat aproape cu un an înainte, la Centrul European pentru Cercetări Nucleare (CERN), la Geneva, în Elveția, fiind denumit la început *nxoc01.cern.ch*, iar mai apoi *info.cern.ch*.

În ‘90-‘91, când Internetul era deja în plină dezvoltare, după ce proiectul și toate modulele acestuia fuseseră elaborate în Statele Unite, la Stanford Research Institute, la UCLA, UCSB (Santa Barbara), Washington University etc., prin realizarea a ceea ce numim acum Web, a venit rândul europenilor. Mai exact, la CERN, prin proiectul lui Tim Berners-Lee și contribuția câtorva colegi și studenți, a fost creat primul navigator și editor de legături (cu o primă versiune a limbajului HTML) și primul program de server Web. La acea dată comunicația pe Internet, prin serviciile existente, e-mail, ftp și telnet, mergea bine și era destul de serios folosită de comunitatea academică. În 1991, traficul prin nodul NSF (miezul Internetului) depășea un miliard de octeți/oră, iar numărul de calculatoare conectate depășea o jumătate de milion, 1991 fiind și anul în care National Science Foundation renunță la interdicția de folosire a Internetului în scopuri comerciale, creând premisele „boom-ului” economic produs de comerțul electronic.

La momentul actual WWW reprezintă un sistem de documente și informații de tip hipertext legate între ele, sistem care poate fi accesat prin

Internet. Aceste documente și informații, care se află în diferite locații pe diverse calculatoare-server, pot fi regăsite cu ajutorul unui URL univoc (din engleză, *Uniform Resource Locator*, tradus – Adresă uniformă pentru localizarea resurselor). Hipertextul este prelucrat cu ajutorul unui program de navigare pe Web numit browser care descarcă paginile Web de pe un server Web și le afișează pe un terminal. (Drăgănescu 2001: 5-10)

Avantajele și dezavantajele Internetului

Internetul are un potențial enorm și încă multe de oferit, însă, ca orice invenție din domeniul științei și tehnologiei are propriile avantaje și dezavantaje, dintre care se disting următoarele:

a) Avantaje:

Comunicarea – Ținta principală a Internetului a fost din totdeauna comunicarea și Internetul a excelat în acest domeniu. Totuși, noile inovații și activitățile desfășurate sunt menite să-l facă mai rapid și mai sigur. De la începuturile calculatoarelor legate la Internet și până acum, lumea s-a redus treptat ajungând la dimensiunile unui „sat global”. Putem comunica într-o fracțiune de secundă cu o persoană care se află în fața calculatorului în cealaltă parte a lumii, prevalându-ne de facilitățile oferite de e-mail, chat sau servicii de voce și fiindu-ne uneori greu să alegem din multitudinea de opțiuni disponibile. Cu ajutorul acestor servicii a fost foarte ușor de realizat un fel de prietenie globală în cadrul căreia îți poți împărtăși gândurile, îți poți spune opiniile sau în care poți explora culturile diferitelor civilizații.

Informația/Educația – Informația reprezintă poate cel mai mare avantaj oferit de Internet. Internetul este din acest punct de vedere o adevărată comoară de informații, orice informație despre orice temă existentă putând fi găsită pe Internet. Motoarele de căutare ca Google, Yahoo, îți stau pur și simplu la dispoziție pe Internet, pentru a găsi informații despre aproape orice: de la legi și servicii ale guvernului, târguri și conferințe, informații despre piață, suport tehnic divers, idei, știri și lista poate continua la nesfârșit.

Studentii și copiii sunt cei mai înfocați utilizatori ai Internetului pentru cercetare, utilizarea lui fiind uneori indicată chiar de către profesori, pentru găsirea resurselor informaționale necesare.

Aproape în fiecare zi, cercetările în domeniul medical sunt mai ușor de accesat, numeroase site-uri oferind informații prețioase pentru combaterea anumitor maladii sau discuții on-line cu doctori.

În România, spre exemplu, sunt implementate măsuri care să ducă la crearea unor instrumente informaționale puternice de tip **Supercomputing**, capabile să sprijine cercetarea și mediul universitar, mai ales în direcția apropierea acestora de aplicațiile economice, precum și integrarea în rețelele europene similare. (Guvernul României. 2009-2012)

Referitor la accesul la informația de specialitate, conformitatea cu standardele de publicare, criteriile, standardele oficiale, standardele de facto sau practicile stabilite prin cutumă contribuie la consolidarea credibilității revistelor academice. Din acest motiv, revistele digitale încorporează caracteristici tradiționale ale publicațiilor științifice în format tipărit, fiind stabiliți indicatori suplimentari pentru publicațiile electronice, care se referă la gradul de adaptare a acestora la mediul digital. Rolul revistei științifice drept mijloc fundamental de transmitere a informației științifice crește cu fiecare zi, acest lucru putând fi verificat printr-o analiză cantitativă a numărului de reviste digitale prezente în directoare de interes internațional (aproape 40% din titluri sunt deja în acest format). Din punct de vedere calitativ, putem spune că **revista digitală** se bucură de aproape aceleași **recunoaștere** din partea cercetătorilor, ca și cea tipărită, deși nu este încă suficient de bine reprezentată în bazele de date specializate. (Abadal/Rius 2006: 15)

Amuzament – Amuzamentul este un alt motiv pentru care mulți preferă Internetul: descărcarea de jocuri (gratuite sau contra cost) ori folosirea acestora on-line, ascultarea melodiilor preferate, vizitarea chat room-urilor sau pur și simplu surfing-ul pe Internet. Chat room-urile sunt foarte populare datorită posibilității utilizatorilor de a întâlni persoane interesante, uneori Internetul fiind calea prin care mulți și-au găsit partenerul de viață sau rude despre care nu mai știau nimic de multă vreme.

Servicii – Din ce în ce mai multe servicii sunt oferite acum prin intermediul Internetului: on-line banking, căutare de locuri de muncă, achiziții de bilete pentru spectacole sau călătorii, consiliere în diferite domenii, rezervări la hoteluri, e-learning etc.

E-Commerce – Comerțul electronic este conceptul folosit pentru orice operațiune comercială sau afacere care presupune transferul de informații prin intermediul Internetului. Comerțul electronic a devenit un fenomen asociat oricărui tip de cumpărături, de la nevoi casnice și tehnologie, până la divertisment.

E-government – are ca rezultat îmbunătățirea calității informației, reducerea timpului de diseminare a acesteia și, mai ales, reducerea semnificativă a costurilor administrative pentru stat și a celor generate de regulamente pentru cetățeni și firme.

Avantajele „e-government” pot fi privite din următoarele perspective:

I. Avantaje pentru Guvern:

- Reducerea cheltuielilor administrative;
- Lansarea competiției privind inovarea serviciilor;
- Guvernare unitară prin asigurarea unei căi de acces unic pentru serviciile guvernamentale;
- Servicii proiectate să satisfacă automat cererea și să asigure feedback-ul care generează „ajustări din mers”;

II. Avantaje pentru cetățeni:

- Interacțiune cu o singură identitate guvernamentală;
- Scăderea costurilor personale sau ale afacerilor;
- Scăderea complexității sistemului „vizibil” de către cetățean;
- Servicii noi accesibile imediat publicului;
- Comunicare electronică sigură în ambele sensuri;
- Oferirea unor servicii de încredere disponibile 24 de ore/zi;
- Vizibilitate și interacțiune prin interfețe unitare. (Organismul Intermediar Regional al Programului Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane Regiunea Vest, 2007-2013: 13)

Uniunea Europeană, prin inițiativa cunoscută sub numele de *i2010*, sprijină **accesul la Internet** în bandă largă, menit să asigure o comunicare on-line rapidă, economică și permanentă. În UE, aproximativ 30% din familii dispun de acces în bandă largă, deși în țările care au aderat după 2004 procentajul este mai mic.

Sub deviza „Mai bine on-line decât la rând”, peste 90% dintre furnizorii de servicii publice din Uniunea Europeană funcționează în prezent on-line. Obiectivul este de a furniza un acces electronic comod la 20 de servicii publice de bază (completarea declarațiilor de impozite și TVA, înmatricularea de autoturisme noi, înregistrarea schimbului de proprietate etc.).

Pe lângă școli și universități, se propune accesul la rețele în bandă largă și pentru biblioteci, muzee și alte instituții similare. Statele membre doresc să furnizeze cetățenilor servicii de asistență sanitară on-line, precum informații privind prevenirea bolilor, dosarul medical on-line, consultații la distanță și rambursarea electronică a cheltuielilor medicale. (Activitățile Uniunii Europene 2010)

b) Dezavantaje:

Furtul de informații personale – Utilizarea Internetului presupune expunerea directă la pericolul ca informațiile personale – numele, adresa, numărul cardului de credit etc. să fie accesate de infractori specializați. Aceștia folosesc tehnologii avansate atunci când explorează Internetul și fură datele personale din profilul mai multor persoane, în vederea comiterii de infracțiuni.

Spamming-ul – Spamming se referă la trimiterea de mesaje în volum mare care nu are alt scop decât blocarea sistemului. Uneori aceste activități ilegale devin frustrante, de aceea la nivel mondial sunt încurajate inițiativele de stopare a fenomenului.

Virusurile – virusurile sunt nimic mai mult decât niște programe care perturbă buna funcționare a sistemelor computerizate.

Pornografia – Aceasta este poate una din cele mai mari amenințări asupra sănătății mentale a copiilor, fiind la ora actuală un element foarte important de discuție în ceea ce privește accesul la Internet. Există mii de site-uri

pornografice pe Internet ce sunt ușor accesibile și care pot afecta grav atât psihicul fragil în formare al copiilor cât și percepția părinților asupra accesului copiilor la Internet. Totuși, în ciuda faptului că Internetul poate crea haos, distrugerii și prin utilizarea sa neconformă poate fi fatal, avantajele oferite de acesta depășesc cu mult dezavantajele. (Pakhare)

Încredere/siguranță – Unul dintre motivele neîncrederii în Web ține de amenințarea pe care o aduce intimității utilizatorului de informații digitale, care pot fi foarte ușor copiate și transferate. La început, aceste tehnologii s-au bazat pe principiile liberale de liberă circulație a informației, fiind create în contextul expansiunii cercetărilor științifice, în care accesul la informație era limitat, iar ritmul de publicare a materialelor în domeniu încetinea mult ciclul de cercetare. Totuși, pe lângă beneficiile pe care Webul le aduce domeniului cercetării, informațiile personale și proprietatea intelectuală, în formă digitală desigur, reprezintă valori ce pot fi amenințate de copiere și transfer.

Bineînțeles, problema intimității on-line este percepută ca un risc major, conștientizat de către utilizatori, aceștia însă situându-se în clase de risc diferite, în funcție de cunoștințele lor despre Web și de conștientizarea factorilor de risc, dar și în funcție de măsurile pe care au înțeles să le aplice pentru protejarea informațiilor personale, ceea ce implică anumite costuri. (O'Hara/Hall 2008: 4-5)

Cantitatea de **informație** disponibilă pe Internet este incredibilă, însă foarte multă este **greșită**: tratamente medicale neverificate sau eronate, istorie distorsionată, informație învechită, sfaturi financiare ineficiente sau chiar dăunătoare – toate sunt disponibile pe Internet. Motoarele de căutare i-au înlocuit pe bibliotecari și indexările profesioniste ale articolelor, dar trebuie știut că acestea sortează paginile Web după popularitate și nu după o evaluare de specialitate a conținutului. Un bun exemplu îl reprezintă Wikipedia, o enciclopedie on-line cu o popularitate extraordinară, disponibilă în primele cinci rezultate ale oricărui motor de căutare, dar a cărei informație este incertă din moment ce oricine o poate edita și modifica. Versiunea în limba engleză conține aproximativ 600 de milioane de cuvinte în cadrul a peste 1,7 milioane de articole, fiind gratuită, participatorie, necomercială, deschisă editării și scrisă de către voluntari. În contrast cu aceasta, Enciclopedia Britannica, publicată pentru prima dată în secolul XVIII, are aproximativ 40 de milioane de cuvinte în articole scrise de 4.000 de experți.

Riscurile pe care le ridică accesarea informațiilor neconforme de către copii și adolescenți sunt imense. Majoritatea criticilor Internetului se tem mai mult de impactul informațiilor inexacte sau false decât de cel al materialelor pornografice accesibile prin Internet, de exemplu. Din nefericire, sunt puține posibilitățile de filtrare, corectare sau prevenire a aparițiilor acestor informații, libertatea de exprimare făcând de multe ori imposibilă orice intervenție directă asupra lor.

O responsabilitate majoră în acest sens o au sponsorii sau administratorii site-urilor de informare. Ei ar trebui să preia întreaga responsabilitate pentru asigurarea corectitudinii informațiilor disponibile, prin intermediul unor mecanisme de verificare a conținutului acestora sau de filtrare și înlocuire a informațiilor dăunătoare. (Baase 2008: 351-355)

Asociația Americană a Psihologilor a atras atenția asupra pericolului pe care îl reprezintă „**abuzul de Internet**”, care s-ar putea număra printre **bolile** civilizației mileniului trei. (Andrieș 2002: 3)

Ca o primă concluzie putem spune despre Internet că reprezintă principalul „motor” al globalizării. Prin intermediul lui informația circulă aproape nestingherit între cele mai îndepărtate colțuri ale lumii. Acest aspect însă pune în evidență părțile bune și rele ale globalizării informaționale. Dintre cele din urmă putem menționa faptul că distribuția informației este inegală, ținând cont de gradul de dezvoltare socială a unui stat, mai simplu spus de existența unui calculator conectat la Internet. Mai mult, se știe că informația poate fi cenzurată, modificată sau alterată pentru a manipula opinia publică, luarea deciziilor în afaceri sau pentru alte scopuri. De asemenea, cum am prezentat anterior, prin conectarea la Internet, confidențialitatea datelor personale conținute în calculator se rezumă acum doar la abilitățile celui care dorește să le afle și nu putem să nu reamintim ca efect negativ al Internetului, lipsa mijloacelor de control parental asupra datelor și informațiilor pe care cei mici le pot accesa nestingherit și nefiltrat, informații ce le pot afecta uneori iremediabil formarea și dezvoltarea psihică.

În final, am putea spune că Internetul privit în mod abstract nu e nici bun, nici rău, dar aduce Binele și Răul în toate casele în timp real.

Globalizarea – sensul dezvoltării contemporane

Globalizarea reprezintă un ansamblu de procese multidimensionale care transformă cvasitotal, într-un ritm exponențial și în profunzime, atât activitățile naționale și internaționale, cât și interacțiunile dintre actorii sociali, cu schimbări care au implicații holistice, insinuându-se în toate aspectele vieții umane. Procesul are loc pe diversele paliere ale activităților umane: economic, politic, social. Nu există o definiție standard a globalizării, totuși acest proces este privit ca un fluviu care a spart barierele de capital, de bunuri agricole și industriale, iar fluxurile informaționale își desfășoară nestingherit procesul de evoluție inundând câmpiile mapamondului cibernetic.

Cercetătorii, atenți să nu le scape nimic din ceea ce ar constitui materiale și subiecte noi, „născânde” ca niște atomi deosebit de activi, s-au năpustit asupra ineditului „globalizare”, din diferite unghiuri și poziții, disecându-l, operându-l, conceptualizându-l, bătându-se pe el ca să nu le scape nimic, formând școli de erudiți care își dau cu părerea din vârful buzelor în mod liniștit

sau pe fundale sonore, în dezbateri și colocvii. Și acum există o dezbatere aprinsă asupra duratei și amplitudinii procesului de globalizare (Petre 2008: 12-13). Unii savanți afirmă că globalizarea reprezintă o transformare epocală a capitalismului realizată deja, reprezentând un palier inevitabil și ireversibil (Gray 1988, *apud* Petre 2008: 13). Opuși acestei păreri sunt cei care susțin că amploarea și amplitudinea globalizării sunt exagerate, că prea i s-au îngroșat tentele și că nu este nici pe departe un fenomen, ci doar o accelerare a procesului de internaționalizare a capitalurilor și a pieței (Hirst/Thompson 2002, *apud* Petre 2008: 13).

O altă accepțiune este cea care percepe globalizarea contemporană ca pe un nou val ce nu are precedent din punctul de vedere al caracteristicilor sale și al numărului de țări implicate, fiind un proces multifacetat cu aspecte diferite, adesea contradictorii (Giddens 2001, *apud* Petre 2008: 13).

Relația Internet – globalizare

Din perspectiva noii ere a tehnologiilor informaționale, a fost identificat un nou domeniu în care fenomenul globalizare nu numai că și-a făcut simțită prezența, ci chiar a avut cea mai rapidă expansiune. Vorbim aici despre *globalizarea comunicării*. Scăderea rapidă a costurilor comunicațiilor a îmbunătățit relațiile dintre state și oferă o bază solidă pentru formarea unei societăți civile globale mult mai puternice. Facilitățile de comunicare globală au puterea de a muta lucruri vizibile și invizibile dintr-o parte a lumii în alta, indiferent de opinia statelor-națiuni. Acest fapt se aplică nu numai schimburilor economice, ci și ideilor – prin rețelele de comunicații din ce în ce mai extinse se pot crea noi grupuri și alinieri politice, culturale sau de altă natură. Domeniul suprateritorial, fără distanțe, de care vorbea Scholte devine posibil prin globalizarea comunicării (Scholte 2007, *apud* Rusu).

Mulțumită evoluțiilor în tehnologia de calcul și cea a comunicațiilor, tot mai multe companii au devenit globale. Ele au atacat piețele internaționale, au externalizat o parte din operațiunile lor prin parteneriate cu producătorii și furnizorii „de peste mări și țări” și au deschis filiale în întreaga lume. Afacerile electronice, care se bucură enorm de suportul acestor tehnologii, promet să „îngusteze” și mai mult lumea, permițând oamenilor de oriunde să vândă și să cumpere produse pe site-urile de comerț electronic, administrând lanțurile internaționale de aprovizionare prin folosirea soluțiilor colaborative și crescând productivitatea prin aplicații de e-learning și e-collaboration.

Tehnologia informațională este cel mai utilizat termen pentru integrarea telecomunicații – computere, definit ca o contopire a telecomunicațiilor (telefoane, circuite, cabluri, sateliți, relee) pe de o parte și a calculatoarelor, pe de altă parte. Hall și Preston spun însă că tehnologia informațională nu are în sine nimic nou, de vreme ce „de mii de ani încoace, de la primele desene din peșteri

și de la inventarea scrisului, oamenii au utilizat instrumente și tehnici pentru a colecta, genera și înregistra date” (Hall/Preston 1988, *apud* Rusu 2007: 9).

Globalizarea în domeniul tehnologiei a dus la o explozie în dezvoltarea la nivel mondial a Internetului și a altor mijloace de accesare a informației care la rândul lor au contribuit și contribuie în mod direct la accelerarea procesului general de globalizare, prin implicarea Internetului în toate ramurile acestui fenomen. Putem spune că răspândirea mijloacelor de comunicații pe tot mapamondul constituie „temelia” pe care globalizarea și-a cristalizat primele procese.

Referindu-ne la fenomenul globalizării în general și echivalând noțiunea de Internet cu cea de comunicare/informație putem observa vădita interdependență și complementaritate dintre cele două. Acestea sunt atât de evidente încât ne întrebăm, având în vedere viteza amețitoare cu care informația circulă în prezent și creșterea exponențială a mijloacelor de manipulare a acesteia, dacă răspândirea informației și a tehnologiilor de comunicare nu reprezintă cumva chiar fenomenul de globalizare în sine?

Concluzii

Globalizarea datează din perioada Antichității și s-a manifestat în spațiul european prin intermediul a două mari civilizații: greacă și romană. Civilizația și cultura greacă își au originea în insula Creta, începând cu cinci milenii în urmă și trecând prin epoca clasică în care s-a format statul atenian. Grecii au lăsat posterității democrația, organizarea statală și judecătorească, constituția și în special cultura, cu principii și concepte politice, filosofice.

Cultura și civilizația romană au lăsat moștenire posterității dreptul roman, care prin concepte și principii stă și în prezent la baza legislațiilor fundamentale europene. De asemenea, romanii au lăsat realizări remarcabile în domeniul artelor.

În România, ideea unificării Europei o întâlnim în 1942, la Petre Georgescu-Delafras, în a cărei viziune Europa era proiectată ca un stat federal, cu o conducere unică, o singură limbă și o singură monedă (Stănescu 2009: 32-39). În prezent, Uniunea Europeană, prin întindere spațială, extindere și raporturi juridice, economice, politice, prin organizare, însușirea și promovarea aceluiași valori, constituie un model cu vocație globalizatoare (Stănescu 2009: 207).

Informația, a treia formă de manifestare a existenței umane, a devenit cea mai apreciată resursă, dar în același timp și cea mai vulnerabilă. După 11 septembrie 2001, s-a impus și evidențiat tot mai mult ideea securizării spațiului cibernetic global, deoarece dependența de informație este tot mai mare și chiar periculoasă.

Sunt state care depind total de informațiile oferite de componentele spațiului cibernetic național, iar blocarea acestuia poate să conducă la instaurarea

haosului în țara respectivă, afectând, astfel, și securitatea sistemului informațional global. Se impune acordarea unei atenții sporite securizării informațiilor prin elaborarea unor strategii coerente de securizare a spațiului cibernetic.

O concluzie personală este că pentru a schimba „în bine” și „din mers” viitorul omenirii este imperios necesar să ne focalizăm atenția asupra bunurilor „imateriale”, respectiv a simbolurilor culturale religioase, literare, filosofice. Iată de ce pun acest lucru deasupra structurilor materiale: azi, știința a demonstrat că partea materială a lumii – mă refer la cosmos – nu reprezintă decât 5%, 70% fiind componenta neagră și 25% ar fi ceea ce unii oameni de știință numesc conștiință universală (forța tahionică) (Macovschi: 1984).

Când vom acționa în mod inteligent ca oameni și nu ca acumulatori de bunuri materiale fără valoare spirituală vom readuce globalizarea prin informație la „epoca de aur” de mult uitată, când ponderea cea mai importantă a informației circulate și acumulate era reprezentată de cultură. Nu cred că se va schimba ceva, însă trăiesc cu speranța unei revoluții culturale opuse curentului general al globalizării, normativelor de la Bologna și altor direcții de acțiune ale G7 și G8.

Bibliografie

1. ABADAL, Ernest ; RIUS, Lluís. Revistas científicas digitales: características e indicadores. În: *Revista Universității și Societății Cunoașterii*, vol. 3, nr. 1, aprilie 2006. http://www.uoc.edu/rusc/3/1/dt/esp/abadal_rius.pdf (accesat în 30.10.2010).
2. Activitățile Uniunii Europene. Societatea Informațională. http://europa.eu/pol/infsoc/index_ro.htm (accesat în 31.10.2010).
3. ANDRIEȘ, L. Internetul – aspecte psihologice. În: *Psihologia*, nr. 1, 2002. http://www.psihologiaonline.ro/download/art/A001_Internetul.pdf (accesat în 31.10.2010).
4. BAASE, Sara. *A Gift of Fire: Social, Legal and Ethical Issues for Computing and the Internet*. New Jersey: Pearson Prentice Hall, 2008.
5. DRĂGĂNESCU, Mihai. Societatea informațională și a cunoașterii. Vectorii societății cunoașterii, 2001. http://www.racai.ro/INFOSOC-Project/Draganescu_st_a01_new.pdf (accesat în 30.10.2010).
6. GIDDENS, Anthony. *A treia cale și criticii ei*. Iași: Polirom, 2001.
7. GRAY, John. *Dincolo de liberalism și conservatorism*. București: ALL, 1998.
8. Guvernul României. 2009-2012, Programul de guvernare. Capitolul 14. Societatea Informațională. http://www.gov.ro/capitolul-14-societatea-informationala_11a2077.html (accesat în 30.10.2010).
9. HALL, P. *The Carrier Wave: New Information Technology and the Geography of Innovation 1846-2003*. London: Unwin Hyman, 1988.
10. HIRST, Paul ; GRAHAME, Thompson. *Globalizarea sub semnul întrebării. Economia internațională și posibilități de guvernare*. București: Trei, 2002.

11. MACOVSCI, Eugen. *Concepția biostructurală și teoriile moleculare ale materiei vii*. București: Editura Științifică și Enciclopedică, 1983.
12. O'HARA, K. ; HALL, W. Trust on the Web: Some Web Science Research Challenges. În: *e-Jurnal despre Societatea Cunoașterii*. http://www.uoc.edu/uocpapers/7/dt/eng/ohara_hall.pdf (accesat în 2.11.2010).
13. Organismul Intermediar Regional al Programului Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane, Regiunea Vest, 2007-2013. Planul de Dezvoltare Regională Regiunea Vest, Capitolul IX. Societatea informațională. <http://www.oirposdru-vest.ro/Documente%20utile/pdr/Capitolul%20IX%20Societatea%20Informationala.pdf> (accesat în 29.10.2010).
14. PAKHARE, Jayashree. Advantages and Disadvantages of the Internet. <http://www.buzzle.com/articles/advantages-disadvantages-internet.html> (accesat în 5.10.2010).
15. PARKER, Tim. *TCP/IP*. București: Teora, 2004.
16. PETRE, Maria Carmen Nadia. *Interpretări privind globalizarea și conflictul civilizațiilor*. București: Detectiv, 2008.
17. RUSU, Daniela. Tehnologiile informaționale și de comunicații – motor al globalizării. <http://www.cse.uaic.ro/WorkingPapers/WParticles/rusu.pdf> (accesat în 2.11.2010).
18. SCHOLTE, J. A. Defining Globalization. În: *The World Economy*. Volume 31, Issue 11, 2007, p. 1471-1502.
19. STĂNESCU, Vasile. *Globalizarea spre o nouă treaptă de civilizație*. Cluj-Napoca: Eikon, 2009.

Drd. Maria Carmen Nadia (Voievozeanu) Petre
Școala Doctorală de Litere – Universitatea București
nadiapetre@gmail.com

Preț: 17 lei

